

LATVIJAS VISPĀRĒJĀS
VALDĪBAS BUDŽETA
PLĀNA PROJEKTS
2023.GADAM

RĪGA, 2022

Saturs

Ievads.....	4
Makroekonomiskās attīstības scenārijs	5
Fiskālā stratēģija un strukturālās bilances mērķi	9
Pielikums: Metodoloģiskie aspekti.....	20

Tabulas

Tabula 0.a: Ārējās vides pamata pieņēmumi.....	6
Tabula 1.a: Izaugsme un ar to saistītie faktori.....	6
Tabula 1.b: Patēriņa cenu izmaiņas	7
Tabula 1.c: Darba tirgus attīstība.....	7
Tabula 1.d: Sektoru bilances	7
Tabula 2.a: Vispārējās valdības budžeta mērķi sadalījumā pa apakšsektoriem	10
Tabula 2.b: Vispārējās valdības parāda attīstība 2022.–2023.gadā.....	10
Tabula 2.c: Netiešās saistības	11
Tabula 3: Vispārējās valdības izdevumu un ieņēmumu prognozes pie nemainīgas politikas sadalījumā pa galvenajām komponentēm	11
Tabula 4.a: Vispārējās valdības izdevumu un ieņēmumu mērķi sadalījumā pa galvenajām komponentēm.....	11
Tabula 4.b: Izdevumi, kas tiek izslēgti no izdevumu kritērija	12
Tabula 4.c: Vispārējās valdības izdevumi funkciju sadalījumā	12
Tabula 4.c.i): Vispārējās valdības izdevumi izglītībai, veselības aprūpei un nodarbinātībai	12
Tabula 4.c.ii): Vispārējās valdības izdevumi funkciju sadalījumā.....	13
Tabula 6.a: Valsts specifiskās rekomendācijas.....	13
Tabula A1: Tautsaimniecības atbalsta pasākumi COVID-19 pārvarēšanai un to ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci	14
Tabula A2: Fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, reaģējot uz enerģijas cenu kāpumu; izmaksas, kas saistītas ar cilvēkiem, kuri bēg no kara Ukrainā.....	15
Tabula B: Garantijas COVID-19 atbalstam.....	18
Tabula C: Eiropas Atveseļošanas un noturības mehānisma ietekme	18
Tabula 7: Salīdzinājums ar Stabilitātes programmu 2022.–2025.gadam	19

Saīsinājumu apzīmējumi

ANM	Atvaseļošanās un noturības mehānisms
EK	Eiropas Komisija
EKS	Eiropas Kontu sistēma
ES	Eiropas Savienība
FDL	Fiskālās disciplīnas likums
FM	Finanšu ministrija
IKP	Iekšzemes kopprodukts
MK	Ministru kabinets

Ievads

Latvijas Republika Eiropas Semestra ietvaros atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai Nr.473/2013 “Par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai *euro* zonas dalībvalstīs” iesniedz Vispārējās valdības budžeta plāna projektu 2023.gadam.

Saistībā ar šā gada 1.oktobrī notikušajām Saeimas vēlēšanām, pašlaik vēl nav sagatavots gadskārtējais valsts budžeta likuma projekts. Līdz ar to Latvijas Republika iesniedz saīsinātu Vispārējās valdības budžeta plāna projektu 2023.gadam, kas sagatavots, balstoties uz Finanšu ministrijas atjaunoto makroekonomiskās attīstības scenāriju un aktualizētajām fiskālajām prognozēm, kuras izstrādātas pie nemainīgas politikas scenārija.

Vispārējās valdības budžeta plāna projektu 2023.gadam šā gada 11.oktobrī ir apstiprinājis Ministru kabinets (pašreizējā valdība). Līdz ar jaunās valdības izveidi tiks turpināts darbs pie budžeta izstrādes, un tiks sagatavots izvērstis Vispārējās valdības budžeta plāna projekts 2023.gadam, kā arī iesniegts Eiropas Komisijai un *Euro* grupai.

Makroekonomiskās attīstības scenārijs

Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenārijs 2022.-2025.gadam izstrādāts 2022.gada augustā, balstoties uz 2022.gada pirmā ceturkšņa iekšzemes kopprodukta (IKP) datiem, IKP ātrā novērtējuma datiem par 2022.gada otro ceturksni, kā arī līdz šā gada jūlijam pieejamo īstermiņa makroekonomisko informāciju. Izstrādājot vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenāriju, FM ir konsultējies ar Starptautiskā Valūtas fonda, EK un komercbanku ekspertiem. Makroekonomisko rādītāju prognozes ir saskaņotas ar Latvijas Banku un Ekonomikas ministriju, kā arī tās 2022.gada 10.augustā ir apstiprinājusi Fiskālās disciplīnas padome.

Atbilstoši scenārijam, Latvijas IKP pieauguma prognoze 2022.gadam paaugstināta līdz 2,8%, kas ir par 0,7 procentpunktiem vairāk nekā prognozēts šā gada martā, sagatavojot Latvijas Stabilitātes programmu 2022.-2025.gadam. Prognozes paaugstināšana saistīta ar spēcīgo ekonomikas izaugsmi pēc COVID-19 ierobežojumu atcelšanas un tikai ierobežotu kara ietekmi gada pirmajā pusē. Savukārt gada otrajā pusē paredzams, ka kara, tirdzniecības sakaru ierobežošanas ar Krieviju un Baltkrieviju un straujā cenu kāpuma ietekmē ekonomikas attīstība būtiski palēnināsies. Nākamajā gadā IKP izaugsme prognozēta 1,0% apmērā, kas ir par 1,5 procentpunktiem mazāk, nekā 2022.gada marta prognozēs.

Līdzīgi kā 2021.gadā, arī 2022.gadā ekonomikas izaugsmi nodrošinās galvenokārt spēcīgais privātā patēriņa pieaugums, kas šā gada pirmajā pusē jau ir audzis par 11,3% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Taču gada otrajā pusē augsto cenu un pirktspējas samazināšanās ietekmē patēriņš reālā izteiksmē mazināsies, iedzīvotājiem vairāk līdzekļu novirzot ar mājokli saistīto izdevumu segšanai. Līdzīga tendence būs vērojama arī 2023.gada sākumā līdz apkures sezonas beigām. Ņemot vērā minēto, privātā patēriņa pieaugums 2022.gadā sasniegs 10,9%, bet 2023. gadā veidos tikai 1,4%.

Investīciju (bruto pamatkapitāla veidošanas) apjoms šogad varētu palielināties par 1,9%, bet 2023.gadā sasniegt 3% kāpumu. Ņemot vērā lielo nenoteiktību, t.sk., no ģeopolitiskās situācijas izrietošo, nākamajā gadā investīciju katalizators būs Eiropas Savienības fondu finansējums, Atvērto ekonomiku un noturības mehānisms (ANM) finansējuma pieejamība, kā arī *RailBaltica* projekta realizācija.

Jūtama pozitīva ietekme uz ekonomikas izaugsmi šogad būs arī eksporta pieaugumam, kas 2022.gadā varētu attiecīgi sasniegt 7,3%, jo eksportu veicinās pieaugušais ārējais pieprasījums. Savukārt 2023.gadā, pasliktinoties ārējai videi un samazinoties pieprasījumam, eksportētāji varētu vairāk izjust grūtības, tādējādi eksporta pieaugums pazeminātos līdz 2,3%.

Gada vidējā patēriņa cenu inflācija 2022.gadā prognozēta 16,5% apmērā, kas ir par 8 procentpunktiem vairāk nekā marta prognozēs. Inflācijas prognozes paaugstināšana ir saistīta ar energoresursu, it īpaši dabasgāzes un ar to saistīto siltumenerģijas cenu būtiski straujāku kāpumu, kā arī pārtikas cenu straujāku palielināšanos un spēcīgākiem otrās kārtas efektiem. Scenārijā tika pieņemts, ka enerģijas cenas 2022.gadā sasniegs maksimumu un tādas saglabāsies visu nākamā gadu. Līdz ar to inflācija 2023.gadā veidos 6,5%. Vidējā termiņā inflācijas spiediens mazināsies, līdz 2025.gadam stabilizējoties 2% līmenī.

Darba tirgū Krievijas uzsāktā kara, tirdzniecības ierobežojumu un cenu kāpuma negatīvā ietekme 2022.gada pirmajā pusē vēl nav bijusi jūtama un izpaudīsies ar lielāku laika nobīdi nekā sākotnēji prognozēts. Attiecīgi 2022.gadam bezdarba līmeņa prognoze ir samazināta līdz 7,1% jeb par 0,5 procentpunktiem. Šādā līmenī bezdarbs varētu saglabāties arī 2023.gadā, kas ir par 0,4 procentpunktiem vairāk, nekā tika prognozēts šā gada martā.

Savukārt darba samaksas pieauguma prognoze 2022.gadam, ņemot vērā strauji augošās patēriņa cenas, ir paaugstināta no 6,0% līdz 8,0%, mēneša vidējai bruto darba samaksai gadā, kopumā sasniedzot 1379 *euro*. 2023.gadā prognozēts darba samaksas pieaugums par 6,0%, kas

ir par 0,3 procentpunktiem vairāk nekā marta sākuma prognozēs. Ņemot vērā augsto inflāciju, reālās darba samaksas pieaugums gan 2022., gan 2023.gadā būs negatīvs.

Tabula 0.a: Ārējās vides pamata pieņēmumi

	2021	2022	2023
Īstermiņa procentu likme <i>euro</i> zonā (gada vidējā)	-0,5	-0,1	1,3
Ilgtermiņa procentu likme <i>euro</i> zonā (gada vidējā)	-0,4	0,8	1,1
USD/EUR kurss (gada vidējais)	1,18	1,09	1,08
Nominālais efektīvais maiņas kurss ES	1,2	-2,2	-0,5
Pasaules IKP, izņemot ES, pieaugums salīdzināmās cenās (%)	5,9	3,0	3,3
ES IKP pieaugums salīdzināmās cenās (%)	5,4	2,7	1,5
Pasaules preču un pakalpojumu tirdzniecības apjomu izmaiņas ES eksporta tirgos, izslēdzot ES (%)	12,7	0,3	3,9
Pasaules preču un pakalpojumu importa apjomu izmaiņas, izslēdzot ES (%)	10,9	4,1	3,6
Naftas cena (<i>Brent</i>, USD par barelu)	70,7	105,0	95,0

Tabula 1.a: Izaugsme un ar to saistītie faktori

	EKS kods	2021	2021	2022	2023
		Līmenis	Pieaugums %		
1. Reālais IKP (mljrd. <i>euro</i>)	B1*g	27,8	4,5	2,8	1,0
no kā					
pieskaitāmi aprēķinātajai ietekmei no budžeta pasākumiem uz ekonomikas izaugsmi					
2. Potenciālais IKP		28,0	2,1	2,2	2,2
Devums					
Devums pot. IKP: darba spēks			-0,4	-0,4	-0,3
Devums pot. IKP: kapitāls			1,0	0,9	0,9
Devums pot. IKP: faktoru produktivitāte			1,5	1,6	1,7
3. Nominālais IKP	B1*g	32,9	11,6	16,7	7,7
Reālā IKP komponentes					
4. Privātais patēriņš	P.3	15,6	4,8	10,9	1,4
5. Valdības patēriņš	P.3	5,4	4,4	0,1	-2,7
6. Bruto pamatkapitāla veidošana	P.51	6,8	2,9	1,9	3,0
7. Izmaiņas krājumos	P.52 + P.53	2,7			
8. Eksports	P.6	18,1	6,2	7,3	2,3
9. Imports	P.7	20,8	13,5	10,2	1,7

Devums reālā IKP pieaugumā					
10. Kopējais iekšzemes pieprasījums			4,2	6,6	1,0
11. Izmaiņas krājumos	P.52 + P.53		5,5	-0,9	-0,2
12. Preču un pakalpojumu tirdzniecības bilance	B.11		-5,3	-2,9	0,2

Tabula 1.b: Patēriņa cenu izmaiņas

	EKS kods	2021	2021	2022	2023
		Līmenis	Pieaugums %		
1. IKP deflators			6,8	13,5	6,7
2. Privātā patēriņa deflators			3,4	16,5	6,5
3. Saskaņotā patēriņa cenu indekss			3,3	16,5	6,5
4. Valdības patēriņa deflators			3,7	7,9	3,4
5. Investīciju deflators			4,5	11,1	6,7
6. Eksporta cenu deflators			11,4	14,0	10,0
7. Importa cenu deflators			9,7	16,0	9,1

Tabula 1.c: Darba tirgus attīstība

	EKS kods	2021	2021	2022	2023
		Līmenis	Pieaugums %		
1. Nodarbinātība (cilvēki, tūkst.)		864,0	-3,2	2,0	0,0
2. Nostrādātās stundas, uz vienu darbinieku		1691,1	5,4	0,0	0,0
3. Bezdarbs (%)			7,6	7,1	7,1
4. Produktivitāte uz nodarbināto			8,0	0,9	1,0
5. Produktivitāte stundā			8,0	0,9	1,0
6. Darbinieku atalgojums kopā (mljrd. euro)	D.1	13,5	8,3	9,0	6,0
7. Bruto alga (euro)		1277	11,7	8,0	6,0

Tabula 1.d: Sektoru bilances

	EKS kods	2021	2022	2023
		% no IKP		
1. Neto aizdevumi/aizņēmumi attiecībā pret pārējām valstīm	B.9	-1,3	-3,1	-1,5

<i>no kā</i>				
Preču un pakalpojumu bilance		-2,1	-5,3	-4,5
Primāro ienākumu un transfēru bilance		-0,7	0,9	1,0
Kapitāla kants		1,5	1,3	1,9
2. Neto aizdevumi/aizņēmumi privātajā sektorā	B.9	6,0	3,8	1,8
3. Neto aizdevumi/aizņēmumi valdības sektorā	EDP B.9	-7,3	-7,0	-3,3
4. Statistiskā novirze		0,0	0,0	0,0

Fiskālā stratēģija un strukturālās bilances mērķi

Budžeta plāna projekts ir sagatavots pie nemainīgas politikas. Tādējādi tabulā 2a vispārējās valdības budžeta bilance un tā apakšsektoru bilances līmeņi 2023.gadā ir atspoguļoti pie nemainīgas politikas un tabulā 3 sniegtie fiskālie dati pašlaik ietver likumā „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam” iekļautos 2023.gada diskrecionāros ieņēmumu un izdevumu pasākumus.

FM ir aktualizējusi vispārējās valdības budžeta bilances vidējam termiņam pie nemainīgas valdības politikas, ņemot vērā Valsts kases datus par konsolidētā kopbudžeta izpildi šā gada pirmajos septiņos mēnešos, aktualizētās nodokļu un nenodokļu ieņēmumu prognozes, valsts pamatbudžeta un speciālā budžeta bāzes izdevumus vidējam termiņam, kā arī ņemot vērā valdības pieņemtus lēmumus līdz šā gada 27.septembrim (ieskaitot).

Aktualizētais vispārējās valdības budžeta deficīts 2022.gadam tiek novērtēts 7,0% no IKP apmērā. Deficīta pieaugumu gan salīdzinājumā ar likumā “Par valsts budžetu 2022.gadam” noteikto, gan salīdzinājumā ar Stabilitātes programmā 2022.-2025.gadam prognozēto nosaka budžeta izdevumu pieaugums, kas pārsniedz virsplāna ieņēmumu apjomu. Salīdzinot ar Stabilitātes programmu, ir palielinājušies izdevumi valsts speciālajā budžetā valsts un izdienas pensiju indeksācijai, ņemot vērā augsto indeksu. Lai mazinātu augstās inflācijas negatīvo ietekmi mazāk aizsargātajām iedzīvotāju grupām, šogad indeksācija tika veikta divus mēnešus agrāk kā ierasts – 1.augustā. Tāpat 2022.gadā paredzēti budžeta izdevumi gāzes rezervju iegādei, papildus atbalsts COVID-19 ietekmes mazināšanai un Ukrainas civiliedzīvotājiem, kā arī paredzēts nozīmīgs finansējums energoresursu cenu pieauguma mazināšanai 2022./2023.gada apkures sezonā.

2023.gadā vispārējās valdības budžeta deficīts pie nemainīgas valdības politikas tiek prognozēts 3,3% no IKP apmērā. Prognozē ir ņemts vērā valdības lēmums šā gada pavasarī kāpināt valsts budžeta izdevumus aizsardzībai līdz 2,5% no IKP 2025.gadā (2023.gadā 2,25% no IKP), koriģējot finansējuma apmēru atbilstoši pārskatītajai IKP prognozei. Tāpat ņemts vērā atalgojuma pieaugums iekšlietu resorā nodarbinātajām amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, tieslietu resorā nodarbinātajiem, ņemot vērā valsts pārvaldes atlīdzības sistēmas reformas stāšanos spēkā ar šā gada 1.jūliju, kā arī pedagogu zemākās mēneša darba samaksas likmes pieaugums no 2023.gada 1.janvāra. Augsto energoresursu cenu mazināšanai 2022./2023.gada apkures sezonā paredzēts kopējais atbalsts vairāk kā 1 miljarda *euro* apmērā, tostarp 2023.gadam 622 milj. *euro* apmērā, kas netika ietverts Stabilitātes programmā. Stabilitātes programmā plāns paredzēja atbalstu galvenokārt iepriekšējai apkures sezonai – līdz šā gada 30.aprīlim. Vispārējās valdības budžeta rādītājus pie nemainīgas politikas scenārija skat. 2.a, 3., 4.a, 4.c un 7. tabulā, savukārt par atbalsta pasākumiem – tabulā A1 un tabulā A2.

Izstrādājot Stabilitātes programmu šī gada pavasarī tika apstiprināta Fiskālā stratēģija laika posmam no 2022.gada līdz 2025.gadam. Stratēģija nosaka, ka uz laiku pieņemto COVID-19 pandēmijas seku mazināšanas atbalsta pasākumu izdevumi un enerģijas cenu pieauguma seku mazināšanas terminēto pasākumu izdevumi nacionālajā fiskālajā ietvarā ir atzīstami par vienreizējiem pasākumiem. Nacionālajā fiskālajā ietvarā par vienreizējiem izdevumiem ir uzskatāmi izdevumi aizsardzībai un iekšējai drošībai, kas pārsniedz iepriekšējā gada līmeni monetārajā izteiksmē pirmajā gadā. Otrajā gadā par vienreizējiem tiek uzskatīti 80% no minētajiem izdevumiem, turpmākos trīs gados attiecīgi 60%;40% un 20%, līdz sestajā gadā tie pilnībā tiek izslēgti no vienreizējo izdevumu kategorijas. Tabulā 2.a vienreizējo un citu īslaicīgo pasākumu apjoms ir norādīts saskaņā ar šo Fiskālajā stratēģijā noteikto pieeju.

Tabula 2.a: Vispārējās valdības budžeta mērķi sadalījumā pa apakšsektoriem

	EKS kods	2022	2023
		% IKP	
Neto aizdevumi (+) vai aizņēmumi (-) (B.9) pa apakšsektoriem			
1. Vispārējā valdība	S.13	-7,0	-3,3
2. Centrālā valdība	S.1311	-7,4	-3,1
3. Pavalstu valdība	S.1312		
4. Vietējā valdība	S.1313	0,0	-0,1
5. Sociālās nodrošināšanas fondi	S.1314	0,5	-0,1
6. Procentu izdevumi	D.41	0,5	0,6
7. Primārā bilance		-6,5	-2,8
8. Vienreizēji un citi īslaicīgi pasākumi		-5,2	-2,0
9. Reālā IKP pieaugums (%) (=1. Tabulā 1.a)		2,8	1,0
10. Potenciālā IKP pieaugums (=2. Tabulā 1.a)		2,2	2,2
iemaksas:			
- darbaspēks		-0,4	-0,3
- kapitāls		0,9	0,9
- kopējais faktoru ražīgums		1,6	1,7
11. Starpība starp faktisko un potenciālo IKP (% no potenciālā IKP)		0,0	-1,1
12. Budžeta bilances cikliskā komponente (% no IKP)		0,0	-0,4
13. Cikliski koriģētā bilance (1 – 12) (% no IKP)		-7,0	-2,9
14. Cikliski koriģētā primārā bilance (13 + 6) (% no IKP)		-6,5	-2,3
15. Strukturālā bilance (13 – 8) (% no IKP)		-1,8	-1,0

Tabula 2.b: Vispārējās valdības parāda attīstība 2022.–2023.gadā

	EKS kods	2022	2023
		% no IKP	
1. Bruto parāds		42,0	43,0
2. Bruto parāda izmaiņas		-2,8	0,9
Kopējā parāda izmaiņas ietekmējošie faktori			
3. Primārā bilance		-6,5	-2,8
4. Procentu maksājumi	EDP D.41	0,5	0,6
5. Krājumu izmaiņas, t.sk.		-9,8	-2,4
Valsts parāda netiešā procentu likme		1,3	1,5
Citi mainīgie			
6. Likvidi finanšu aktīvi			
7. Neto finansiālais parāds (7=1-6)			
8. Parāda amortizācija		1,6	3,7
9. Ārvalstu valūtā denominētā parāda īpatsvars		0,0	0,0
10. Vidējā dzēšana		7,04 gadi	

Tabula 2.c: Netiešās saistības

% no IKP	2022	2023
Valsts un pašvaldību garantijas	2,0	2,0

Tabula 3: Vispārējās valdības izdevumu un ieņēmumu prognozes pie nemainīgas politikas sadalījumā pa galvenajām komponentēm

	EKS kods	2022	2023
		% IKP	
1. Kopējie ieņēmumi pie nemainīgas politikas	TR	35,7	36,1
t.sk.			
1.1. Ražošanas un importa nodokļi	D.2	12,9	12,7
1.2. Ienākuma un mantas kārtējie nodokļi	D.5	6,7	6,6
1.3. Kapitāla nodokļi	D.91	0,0	0,0
1.4. Sociālās iemaksas	D.61	9,7	9,6
1.5. Īpašuma ienākumi	D.4	0,6	0,6
1.6. Pārējie ieņēmumi		5,8	6,6
Nodokļu slogs (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		29,6	29,1
2. Kopējie izdevumi pie nemainīgas politikas	TE	42,7	39,4
t.sk.			
2.1. Atlīdzība nodarbinātajiem	D.1	16,2	16,0
2.2. Starppatēriņš	P.2	6,0	5,9
2.3. Sociālie maksājumi	D.62 D.632	12,6	12,4
tai skaitā bezdarbnieku pabalsti		0,4	0,4
2.4. Procentu izdevumi	D.41	0,5	0,6
2.5. Subsīdijas	D.3	0,7	0,6
2.6. Bruto kopējā pamatkapitāla veidošana	P.51	4,8	4,9
2.7. Kapitālo izdevumu transferti	D.9	0,2	0,1
2.8. Pārējie izdevumi		7,8	4,9

Tabula 4.a: Vispārējās valdības izdevumu un ieņēmumu mērķi sadalījumā pa galvenajām komponentēm

	EKS kods	2022	2023
		% IKP	
1. Ieņēmumu plāna kopsumma	TR	35,7	36,1
t.sk.			
1.1. Ražošanas un importa nodokļi	D.2	12,9	12,7
1.2. Ienākuma un mantas kārtējie nodokļi	D.5	6,7	6,6
1.3. Kapitāla nodokļi	D.91	0,0	0,0
1.4. Sociālās iemaksas	D.61	9,7	9,6
1.5. Īpašuma ienākumi	D.4	0,6	0,6

1.6. Pārējie ieņēmumi		5,8	6,6
Nodokļu slogs (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		29,6	29,1
2. Izdevumu plāna kopsumma	TE	42,7	39,4
t.sk.			
2.1. Atlīdzība nodarbinātajiem	D.1	16,2	16,0
2.2. Starppatēriņš	P.2	6,0	5,9
2.3. Sociālie maksājumi	D.62 D.632	12,6	12,4
t.sk. bezdarbnieku pabalsti		0,4	0,4
2.4. Procentu izdevumi	D.41	0,5	0,6
2.5. Subsīdijas	D.3	0,7	0,6
2.6. Bruto kopējā pamatkapitāla veidošana	P.51	4,8	4,9
2.7. Kapitālo izdevumu transferti	D.9	0,2	0,1
2.8. Pārējie izdevumi		7,8	4,9

Tabula 4.b: Izdevumi, kas tiek izslēgti no izdevumu kritērija

	EKS kods	2021	2021	2022	2023
		milj. euro	% no IKP		
1. Izdevumi ārvalstu finanšu palīdzības projektiem, kas atbilst saņemtajiem ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumiem		449,9	1,4	1,8	3,1
1.a no kuriem kapitālie izdevumi (bruto pamatkapitāla veidošana), kas atbilst saņemtajiem ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumiem		239,5	0,7	0,8	1,4
2. Cikliskie izdevumi bezdarbnieku pabalstiem		7,2	0,0	0,0	0,0
3. Diskrecionāri ieņēmumu pasākumi		232,0	0,7	0,1	-0,2
4. Ieņēmumu palielinājums, kas apstiprināts ar likumu					

Tabula 4.c: Vispārējās valdības izdevumi funkciju sadalījumā

Tabula 4.c.i): Vispārējās valdības izdevumi izglītībai, veselības aprūpei un nodarbinātībai

	2022		2023	
	% no IKP	vispārējās valdības izdevumi, %	% no IKP	vispārējās valdības izdevumi, %
Izglītība¹	5,3	12,5	5,1	12,9
Veselība¹	5,3	12,3	4,6	11,6
Nodarbinātība²	0,1	0,3	0,1	0,2

¹ Šīs izdevumu kategorijas atbilst 4.c.ii) tabulas 7. un 9. ierakstam

² Šajā izdevumu kategorijā cita starpā ietverti valdības izdevumi, kas saistīti ar aktīvu darba tirgus politiku, tostarp valsts nodarbinātības dienestiem. Netiek ietverti tādi izdevumu posteņi kā atalgojums valsts darbiniekiem vai profesionālās apmācības programmas.

Tabula 4.c.ii): Vispārējās valdības izdevumi funkciju sadalījumā

	COFOG kods	2022	2023
		% IKP	
1. Vispārējie sabiedriskie pakalpojumi	1	4,3	3,9
2. Aizsardzība	2	2,1	2,3
3. Sabiedriskā kārtība un drošība	3	2,2	2,1
4. Ekonomiskā darbība	4	7,6	6,1
5. Vides aizsardzība	5	0,6	0,5
6. Mājoklis un komunālā saimniecība	6	1,3	1,1
7. Veselība	7	5,3	4,6
8. Atpūta, kultūra un reliģija	8	1,5	1,3
9. Izglītība	9	5,3	5,1
10. Sociālā aizsardzība	10	12,6	12,5
11. Kopējie izdevumi	TE	42,7	39,4

Tabula 6.a: Valsts specifiskās rekomendācijas

Tā kā budžeta plāns ir sagatavots pie nemainīgas politikas, tas neietver jaunus pasākumus, kas būtu saistīti ar 2022.gada rekomendācijām. Apmērā, kādā 2022.gada rekomendācijas turpina iepriekšējo gadu rekomendācijas, pasākumi ir aprakstīti Latvijas Nacionālās reformu programmas 2022.gada progresu ziņojumā:

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-timeline/national-reform-programmes-and-stability-or-convergence-programmes/2022-european_en

Tabula A1: Tautsaimniecības atbalsta pasākumi COVID-19 pārvarēšanai un to ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci

Pasākums	EKS kods	Ietekme uz bilanci, % no IKP (izmaiņas pret iepriekšējo gadu)			
		2020	2021	2022	2023
Atbalsts nodokļu jomā		-0,4	0,4	0,0	0,1
Nodokļu samaksas termiņa pagarināšana vai sadalīšana termiņos līdz 3 gadiem	D2; D5; D61	-0,1	0,1	0,0	0,0
Iespēja nemaksāt IIN avansa maksājumus	D5	-0,1	0,1	0,0	0,1
Ātrāka PVN pārmaksas atmaksa	D2	-0,2	0,2	0,0	0,0
Citi		0,0	0,0	0,0	0,0
Atbalsts pabalstu jomā		-0,4	-1,2	1,4	0,2
Dīkstāves pabalsti	D7	-0,2	-0,2	0,4	0,0
Algu subsīdijas	D7	-0,2	0,1	0,1	0,0
Slimības pabalsts apmaksā no valsts budžeta	D632; D62	0,0	-0,1	0,0	0,1
Pabalsts ģimenēm ar bērniem	D632; D62	0,0	-0,6	0,6	0,0
Pabalsts pensionāriem un personām ar invaliditāti	D632; D62	0,0	-0,3	0,3	0,0
Citi		-0,1	0,0	0,0	0,1
Atbalsts aizdevumu un garantiju jomā		-0,3	0,0	0,1	0,1
Pašvaldību aizņēmumu limita palielināšana	P51	-0,2	-0,1	0,1	0,1
Aizdevumi apgrozāmiem līdzekļiem	D7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredītu garantijas	D7	-0,1	0,1	0,0	0,0
Citi		0,0	0,0	0,0	0,0
Atbalsts nozarēm		-2,1	-2,3	2,6	1,6
Atbalsts aviopārvadājumu nozarei	D7; D9	-0,9	0,6	0,1	0,1
Ar veselības aprūpi saistīts atbalsts	P2; P51; D1; D7	-0,4	-1,2	0,5	1,0
Finansiālo grūtību mazināšanai lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības un pārtikas ražošanas nozarēm	D3	-0,1	0,1	0,1	0,0
Valsts autoceļu būvniecībai un tiltu remontiem	P51	-0,2	-0,1	0,3	0,1

Atbalsts pasažieru un kravu pārvadātājiem	D3; D7; D9	-0,3	0,2	0,1	0,0
Grants apgrozāmajiem līdzekļiem	D7	0,0	-1,6	1,4	0,2
Augstas gatavības investīciju projekti	P51	0,0	-0,2	0,0	0,1
Atbalsts kultūras nozarei	P2; D7; P51	-0,1	0,0	0,0	0,0
Atbalsts izglītībai, zinātnei un sportam	D1; D7; P2	-0,1	0,0	0,1	0,0
Tirdzniecības centru ieņēmumu krituma kompensēšanai	D7	0,0	0,0	0,0	0,0
Citi		0,0	-0,1	0,1	0,0
ES fondu finansējuma atbalsts		0,0	0,0	0,0	0,0
Kopā		-3,3	-3,1	4,2	2,0

Tabula A2: Fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, reaģējot uz enerģijas cenu kāpumu; izmaksas, kas saistītas ar cilvēkiem, kuri bēg no kara Ukrainā

	Pasākumi	Pieņemšanas datums	Ietekme uz bilanci, % no IKP (izmaiņas pret iepriekšējo gadu)		
			2021	2022	2023
	Kompensējošie pasākumi cenu pieauguma samazināšanai		-0,01	-1,48	0,17
	Elektroenerģijas sistēmas pakalpojuma maksas kompensācija pilnā apmērā visiem galalietotājiem no 2021.gada 1.decembra līdz 2022.gada 30.aprīlim	24.12.2021	0,00	-0,37	0,37
	Atbalsta aizsargātajiem lietotājiem paaugstināšana par 10 <i>euro</i> laika posmā no 2021.gada 1.novembra līdz 2022.gada 31.decembrim	01.06.2022	-0,01	-0,04	0,05
	Obligātā iepirkuma komponentes samazinājums 2022.gadā līdz 7,55 <i>euro</i> par megavattstundu	25.01.2022	0,00	-0,05	0,05
	Centralizētās siltumapgādes pakalpojuma maksas kompensācija no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 30.aprīlim	26.01.2022	0,00	-0,02	0,02

Finansējums energoatbalsta pasākumiem	Dabasgāzes tirdzniecības pakalpojuma maksas kompensācija no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 30.aprīlim	27.01.2022	0,00	-0,07	0,07
	Obligātā iepirkuma komponentes maksas kompensācija par periodu no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 30.aprīlim	28.01.2022	0,00	-0,06	0,06
	Elektroenerģijas izmaksu pieauguma kompensācija mājtsaimniecībām, kuras apkurei izmanto elektroenerģiju	09.08.2022	0,00	-0,04	-0,05
	Dabasgāzes izmaksu pieauguma kompensācija mājtsaimniecībām	09.08.2022	0,00	-0,07	0,03
	CSA centralizētās siltumenerģijas izmaksu pieauguma kompensācija mājtsaimniecībām	09.08.2022	0,00	-0,19	-0,04
	Malkas iegādes izmaksu pieauguma kompensācija mājtsaimniecībām (ar čeku)	09.08.2022	0,00	-0,06	0,00
	Malka ar kuru nav saglabāts čeks, 60 eiro pabalsts (līdz 31.augustam iegāde notikusi)	09.08.2022	0,00	-0,01	0,01
	Brikešu iegādes izmaksu pieauguma kompensācija mājtsaimniecībām	09.08.2022	0,00	-0,01	0,00
	Granulu izmaksu pieauguma kompensācija mājtsaimniecībām	09.08.2022	0,00	-0,03	0,00
	Elektroenerģijas sistēmas pakalpojuma maksas samazinājumu uzņēmumiem pilnā apmērā	23.08.2022	0,00	-0,14	-0,03
	Dabasgāzes sliexsnis	27.09.2022	0,00	-0,01	-0,01
	Elektroenerģijas kompensēšana	27.09.2022	0,00	-0,05	-0,07
	Centralizētās Siltumapgādes izmaksu kompensēšana	27.09.2022	0,00	-0,06	-0,09
	Juridisko lietotāju elektroenerģijas kompensācijas	27.09.2022	0,00	-0,22	-0,19
	Sociālā palīdzība		0,00	-0,56	0,38
	Valsts budžeta mērķdotācija pašvaldībām mājokļa pabalsta nodrošināšanai - 50 procentu apmērā no faktiskajiem izdevumiem mājokļa pabalstam, kas radušies laikposmā no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 31.decembrim	25.01.2022	0,00	-0,02	0,02
	Atbalsta izmaksa 20 eiro mēnesī senioriem un personām ar invaliditāti laikposmā no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 30.aprīlim	21.10.2021	0,00	-0,12	0,12

	Atbalsta izmaksa 50 eiro mēnesī ģimenēm ar bērniem laikposmā no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 30.aprīlim	29.01.2022	0,00	-0,21	0,21
	Ātrāka pensiju indeksācija (no 2022.gada augusta)	14.07.2022	0,00	-0,14	0,14
	Atbalsts senioriem, personām ar invaliditāti, apgādnieku zaudējušām personām (01.11.2022. līdz 30.05.2023 tiks izmaksāti 10, 20 vai 30 eiro mēnesī, atkarībā no saņēmēja pensijas ienākuma apmēra)	09.08.2022	0,00	-0,06	-0,08
	Pārējais atbalsts		0,00	-0,01	-0,02
	Energoatbalsts kopā		-0,01	-2,04	0,54
Finansējums Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam	Iemaksas starptautiskajās organizācijās	12.03.2022	0,00	-0,02	0,02
	Izdevumi pašvaldībām: t.sk.: bēgļu izmitināšanai un ēdināšanai, izglītības pakalpojuma nodrošināšana pirmsskolas vecuma bērniem	29.04.2022	0,00	-0,14	0,14
	Citi pasākumi saskaņā ar Ministru kabineta lēmumu, tai skaitā: sociālie pabalsti, līdzekļi latviešu valodas apguvei, veselības aprūpes pakalpojumi		0,00	-0,03	0,03
	Civiliedzīvotājiem no Ukrainas kopā³		0,00	-0,19	0,19
	KOPĀ		-0,01	-2,23	0,73

³ Latvijā kopš kara sākuma Ukrainā 34 015 Ukrainas civiliedzīvotājiem ir izsniegti uzturēšanās dokumenti ar tiesībām uz nodarbinātību (dati uz 2022.gada 23.septembri).

Tabula B: Garantijas COVID-19 atbalstam

Pasākums		Apstiprināšanas datums	Netiešu saistību maksimālais apjoms (% no IKP) ⁴	Faktiskais apjoms (% no IKP) ⁵
COVID-19	Kredītu garantijas	24.03.2020	0,22	0,22
	Portfeļgarantijas	24.03.2020	0,01	0,01
	Garantijas saimnieciskās darbības veicējiem	17.12.2020	0,01	0,01
	Kopā		0,24	0,24

Tabula C: Eiropas Atveseļošanas un noturības mehānisma ietekme

<i>Ieņēmumi no ANM pārvedumiem (% no IKP)</i>				
	2020	2021	2022	2023
ANM ieņēmumi iekļauti vispārējās valdības prognozēs	0,00	0,00	0,29	0,92
ANM atmaksas (naudas plūsma) no ES	0,00	0,72	0,52	0,00
<i>Izdevumi finansēti no ANM pārvedumiem (% no IKP)</i>				
	2020	2021	2022	2023
KĀRTĒJIE IZDEVUMI	0,00	0,00	0,10	0,32
Bruto pamatkapitāla veidošana P.51g	0,00	0,00	0,19	0,60
Kapitāla pārvedumi D.9				
KAPITĀLIE IZDEVUMI	0,00	0,00	0,19	0,60

⁴ Izmantots 2022.gada IKP⁵ 2022.gada dati līdz 31.augustam

Tabula 7: Salīdzinājums ar Stabilitātes programmu 2022.–2025.gadam

	EKS kods	2022	2023	2024
		% no IKP		
Vispārējās valdības budžeta bilance	B.9			
Stabilitātes programma		-6,5	-2,8	-2,3
Vispārējās valdības budžeta plāna projekts		-7,0	-3,3	-0,7
Starpība		-0,5	-0,5	1,6
Vispārējās valdības budžeta bilance pie nemainīgas politikas	B.9			
Stabilitātes programma		-6,5	-2,4	-1,8
Vispārējās valdības budžeta plāna projekts		-7,0	-3,3	-0,7
Starpība ⁶		-0,5	-1,0	1,1

⁶ Starpība var attiekties gan uz novirzēm, kas izriet no izmaiņām makroekonomiskajā scenārijā, gan uz novirzēm, kas izriet no politikas pasākumu ietekmes, kas veikti laikā starp Stabilitātes programmas iesniegšanu un Vispārējās valdības budžeta plāna projekta iesniegšanu.

Pielikums: Metodoloģiskie aspekti

Makroekonomiskās prognozes tiek veidotas vidēja termiņa makroekonomiskajā modelī, kas nodrošina makroekonomisko likumsakarību ievērošanu prognozēs un par pamatu izmanto īstermiņa un vidēja termiņa ekonometrisko modeļu rezultātus, kā arī eksperta vērtējumus.

Sagatavojot nodokļu ieņēmumu prognozes, tiek izmantotas plaši pazīstamas prognozēšanas metodes un pieņēmumi, tomēr visvairāk tiek izmantots prognozēšanai speciāli izstrādāts rīks, t.i., modelis LATIM–F. Biežāk izmantotie nodokļu ieņēmumu prognozēšanas paņēmieni:

- izmantojot detalizētu nodokļa ieņēmumu aprēķinu;
- prognozējot nodokļu ieņēmumu īpatsvaru IKP, %;
- prognozējot nodokļa reālās apliekamās bāzes/modelētās bāzes attiecību;
- izmantojot eksperta novērtējumu;
- izmantojot citus paņēmienus.

Lai aprēķinātu nodokļu ieņēmumu prognozes, FM, kā tika minēts iepriekš, izmanto nodokļu ieņēmumu prognožu modeli LATIM–F, kura galvenās sastāvdaļas ir makroekonomisko rādītāju datu bāze, faktisko nodokļu ieņēmumu datu bāze un likumdošanas izmaiņas (ieskaitot nodokļu likmes utt.). Tāpat analizē tiek izmatota Valsts kases, Valsts ieņēmumu dienesta, Centrālās statistikas pārvaldes u.c. informācija.

Finanšu ministrs

J. Reirs

Krauze-Tola, 25681938
klinta.krauze@fm.gov.lv